

Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Remiss: En kulturkanon för Sverige (SOU 2025:92)

Naturhistoriska riksmuseet (NRM) har beretts tillfälle att lämna yttrande över den i rubriken angivna remissen.

Om Naturhistoriska riksmuseet

Naturhistoriska riksmuseet är ett forskande museum och en statlig myndighet vars verksamhet omfattar förvaltning, och tillgängliggörande av omfattande naturhistoriska samlingar samt bedriva forskning om universums, jordens och livets uppbyggnad och utveckling, biologiska mångfald, människans biologi samt miljö och landskap. I museibyggnaden vid Frescati, Stockholm, finns förutom kupolbiografen Cosmonova ett antal tematiska utställningar på sammanlagt 11 000 m². Museet har en omfattande verksamhet riktad mot barn och unga, såväl genom skolverksamhet som aktiviteter på helger och lov. Museet har länge varit ett av Sveriges mest digitalt välbesökta museer. Naturhistoriska riksmuseet ansvarar också för fyra nationella forskningsinfrastrukturer; NORDSIM-Vegacenter, CGI - Center of Genetic Identification, SBDI - Swedish Biodiversity Data Infrastructure (inkl. GBIF-Sweden) och CPG - Center of Paleogenetics (i samarbete med Stockholms Universitet).

Yttrande Kapitel 6

Naturhistoriska riksmuseet har tagit del av Kap. 6 rörande kommitténs överväganden och förslag på hur Sveriges kulturkanon ska förvaltas, tillgängliggöras och hållas relevant över tid.

NRM avstår från att yttra sig över utredningens förslag annat än i den del som gäller förslag om en permanent utställning med placering på Nordiska museet. Man lyfter i betänkandet fram ett framgångsrikt exempel hämtat från Nederländerna

där den stiftelse som bildades av kanonkommittén slutit ett avtal med Openluchtmuseum i Arnhem för en permanent kanonutställning som öppnade 2017.

Det är en vedertagen princip att centralmuseerna själva beslutar om utställningsverksamheten. Förfarandet att istället genom ett riktat avtal reglera utställningarnas innehåll skulle kunna uppfattas som ett avsteg från principen om armlängds avstånd, vilket närmast kommer till uttryck i Museilagens (2017:563) paragraf 5, "Museihuvudmännen ska säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll". Avser man likväl reglera kanonutställningen genom avtal bör det finnas en reell möjlighet att avstå från avtalstecknande. Ett alternativ skulle kunna vara att regeringen beskriver vad som ska belysas och att museerna själva kan aktivt visa intresse för att exempelvis ta fram en sådan utställning.

Kapitel 7

Kommittén föreslår (kap 7.1) att grundkapitalet tillskjuts genom att medel avskiljs som ett engångsbelopp från Allmänna arvsfonden. 150 mkr föreslås tas från fonden. Dessa medel skulle ge uppskattningsvis en årlig avkastning om ca 6 mkr vilket skulle, enligt Kommitténs förslag, säkerställa en långsiktig finansiering utan att belasta framtida offentliga anslag.

NRM vill problematisera kring Kommitténs förslag av följande skäl;

En sådan finansieringsmodell får den direkta konsekvensen att Allmänna Arvsfonden får motsvarande 6 mkr/år mindre att fördela genom olika slags stöd. Genom olika slags projektstöd bidrar Allmänna Arvsfonden till att stärka barnens rättigheter, öka delaktighet och stärka demokratin, främjar etableringen på arbetsmarknaden, ökar delaktighet i kulturlivet, stärker förutsättningarna för nyanländas mottagande och etablering m.m. Därför behöver man ta i beaktande att ett sådant förfarande riskerar att drabba de svagare grupperna i samhället, dvs. barn, ungdomar, äldre och personer med funktionsnedsättning, vilka är de primära målgrupperna för Arvsfondens bidragsgivning.

Den ekonomiska kalkylen grundar sig på en årlig avkastning om 6 mkr. Man har här inte tagit i beaktande inflation, löneutveckling m.m. vilket på sikt skulle urholka finansieringen och antingen kräva att ytterligare medel överförs från Allmänna Arvsfonden eller att budgetens kompenseras med offentliga anslag. En mer långsiktig lösning skulle istället vara en anslagsfinansierad verksamhet med en årlig uppräknings i linje med annan offentlig verksamhet. Då verksamheten berör fler utgiftsområden (UÅ) vore det välkommet om regeringen kan tänka sig överväga i fall en sådan anslagsfinansiering kan hanteras inom ramen för mer resursstarka utgiftsområden än UÅ17.

Ärendets handläggning

I detta ärende har överintendenten Lisa Månsson beslutat. Föredragande har varit enhetschef Eric De Groat, Enheten för samordning, utredning och förvaltning. I den slutliga handläggningen har avdelningschef Pär Rådling, avdelningen för verksamhetsstöd, deltagit. Arbetstagarorganisationerna har inom ramen för central samverkan informerats om yttrandets innehåll

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET

Lisa Månsson

Eric De Groat